

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrt leta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemamo na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 16. vinotoka 1874.

List 42.

Koledar za naslednji teden.

Vinotok. — Oktober.

18. Nedelja XXI. po binkošti. *Evangelij: „Deset tavežent talentov dolžan.“ (Mat. 18.) Obletnica posvečevanja stolne cerkve in vsih družih posvečenih cerkev.* — Sv. Lukež, Luka (ali Lukan, kakor se tudi v nekterih rokopisih bere) je iz števila tistih častitljivih mož, ki so nam spisan zapustili sveti evangelij, ali „veselo naznanilo“, in se zato imenujejo evangelisti. Bil je sv. Lukež doma v Antiohiji, glavnem mestu v Siriji. Ni prav znano, če je bil v začetku nejevernik ali jud. Kakor njegovo življenje kaže, je bil imenitnih duhovnih zmožnost. Ko deček in mladenec je hodil v šole v Antiohiji, ki so takrat slovele po vsi Aziji, ter si je pridobil veliko znanje v učenostih in umetnostih, z mnogoterim popotovanjem na Greško in Egiptovsko pa se je v znanjih, vedah in umetnijah še bolj izuril. Posebno je ljubil zdravilstvo, in bil je najden tudi v slikarstvu ali v malarstvu. Berž ko ne ga je bil sv. Pavel v Antiohiji k keršanski veri spreobrnul in kerstil, ter si ga izvolil spremljavca po svojih apostolskih potih. Pri zvestem spolnovanju svojih umetnih opravil ni pozabil svoje duše posvečevati. Neomadežano je ohranil sveto čistost z vednim zatajevanjem. Okoli l. 51 je bil satan obudil nekaj brezbožnih ljudi, ki so mnogotere lažnjive pravljice o življenji Kristusovem med ljudmi trosili in s tim škodovali razširjanju sv. evangelija. (Dandanašnji enaki ljudje trosijo laži o Kristusovih namestnikih in enako škodujejo sv. evangeliju.) Da je take hudobne laži overgel, je sv. Lukež po nagonu in navdajanju ter razsvetljenji sv. Duha spisal sv. evangelij, kakor so mu izročili oni, ki so od začetka hodili z Gospodom. (Luk. 1, 2). Gotovo je učenik sv. Pavel podpiral pri tem svojega učenca ter je vsled tega poterdil ta evangelij, ki se večkrat pripisuje tudi sv. Pavlu. Sv. Duh tedaj ga je pri pisanji razsvetloval in zmot obvaroval. Več tacega, kar sv. Matej in sv. Marka nista zapisala, nam je sporočil sv. Lukež v svojem evangeliju. Največ nam on pripoveduje od prečiste Device Marije, Jezusove Matere. Zlasti pa naznanjuje ta sveti evangelist vse, kar tiče večno mašništvo Jezusa Kristusa, zato se mu v pratiki pristavlja vol, to je, podoba darovanja.

Leta 63 je bil dokončal tudi djanje apostolsko, ter začetek in vstanovljanje mlade Jezusove Cerkve, in je ob enem po navdajanju sv. Duha overgel lažnjive naznanila, ki so jih hudobneži razširjali o življenji in djanji oznanovavcev sv. vere. (Sovražniki so tedaj že takrat ljuliko sejali, kakor jo zdaj.) Djanje apostolsko je tako rekoč nadaljevanje sv. evargelija.

Potem ko je bil sv. Lukež sprejel keršanstvo, je naslikal po življenji ljubeznjivo podobo preblazene Device in Božje Matere Marije; zakaj vidil jo je z lastnimi očmi. Ta podoba je bila prišla sveti cesarici Pulheriji v roke in pozneje v Rim, kjer se hrani v slavni cerkvi Marije Snežnice. Ob času sv. papeža Gregorija Velikega je v Rimu morila strašna kuga. Papež veléva slovesno procesijo, v kateri se je nesla ta milostna podoba Marije D., in na prošnjo Božje Matere je kuga nehala. Od tistega časa se v Rimu še posebno časti ta podoba. Pripoveduje se, da sedem taci podob M. D. je bil zmalal sv. Lukež. Po smerti sv. Pavla je oznanoval sveti evangelij po Laškem, po Galiji, po Dalmatinskem in Greškem, in poslednjič v Egiptu. Za sv. vero je kri pretil v 1. stoletji v 84. l. svoje starosti.

Ljubi kristjan! rad beri svete evangelije, ki ti kažejo pravo pot v nebesa; pa tudi djanje apostoljnov rad prebiraj, ker te bukve so obilen studenec lepega poučevanja in ginljivega spodbudovanja. —

Sv. Just, deček spr. (beri njegovo življenje 22. vinot.); sv. Atenodor šk. spr., brat sv. Gregorija Čudodelnika; sv. Trifonija, žena cesarja Decija.

12. Ponedeljek. Sv. Peter z Alkantare, iz oistrejega reda sv. Frančiška, spoz., iz Alkantare na Španjskem, rojen l. 1499. Že deček je z gorečo molitvijo, s češenjem Matere Božje in pokoršino do pobožnih staršev razodeval svojo prihodnjo svetost. Njegovo mlado serce je bilo vse goreče v ljubezni do Boga. Da bi molitve prav z zbranim duhom opravil, se je vselej pri molitvi umaknil v majhno kapelico. Posvetnjaških bukev, ni hotel brati, iz dobrih bukev pa je lepe reči prepisoval, da je taiste premišljeval.

Viši šole je v Salamanki študiral, kjer je vse svoje sošolce v vednostih in pobožnosti visoko presegal. V 16. letu je stopil v samostan manjših bratov sv. Frančiška, kjer je bil zgled vsih čednost, zlasti pokoršine in ostrega življenja. Iz pokoršine se je dal mašnika posvetiti in si pridigarsko službo naložiti. Brez števila veliko ljudi je s svojimi ginljivimi in presunljivimi pridigami na pot pokore pripeljal. Zvoljen provincijal je prvotni, ostri red sv. Frančiška v samostanu v Pedrozi vpeljal, in ta ostreji red se je po vsem Španjskem celo do Indije čudovito razširjal. Sveto Terezijo je pri vatanovljanji ostrejšega karmelitskega reda na vsi moč podpiral. Ta sveta, od Boga razsvetljena devica je Petra še živega imenovala svetnika. Prečuden je bil ta svetnik v molitvi, v nezmérni ojstrosti do samega sebe, z velikimi čudeži. Imel je tudi dar prerokovanja. Dan svoje smerti je bil sv. Tereziji pisмено naznanil. Ob smerti vidi presveto Trojico, Marijo prečisto Device in sv. Janeza evangelista, se skloni, poklekne in moli,

križ v rokah derži, in sklene svoje spokorno življenje 19. vinot. 1562 v 63. l. svoje starosti. Mnogo čudežev e je godilo na njegovem grobu.

Sv. Peter se je precej po svoji smerti sveti Tereziji v njeni celici prikazal v nebeški svitlobi, ji pripovedoval nebeško veličastvo in veselje, ki ga vživa, in je poslednjič rekel: „O srečna pokora, ki mi je zaslužila toliko slavo!“ Plačilo spokornega, ostrega življenja je tedaj večno veselje v nebeškem kraljestvu. —

Ss. Ptolomej in Lucij spr.; sv. Beronik in sv. Pelagija dev. sprič.; sv. Akvilin šk. spoz.; sv. Etbin opat.

20. Torek. Sv. Janez Kancij spoz., rojen na Poljskem v krakovski škofiji v tergu „Kenti“, in je od tega terga dobil priimek Kantij ali Kancij. Oče in mati, Stanislav in Ana, sta ga strahu Božjega učila. Izučil se je na visoki krakovski šoli modroslovja in bogoslovja in je bil imenovan doktor teh dveh vednost. Pozneje sam slaven učenik na visoki šoli je svoje poslušavce z besedo in zgledom k pobožnosti vnel. Kolikor mu je še časa memo študiranja ostajalo, ga je obračal za pridige, molitve in premišljevanje, zlasti je rad premišljeval terpijenje našega Gospoda, mnogokrat po celo noč. V ta namen se je podal v sveto deželo, ter obiskoval kraje, kjer je naš Gospod terpel. Kopernel je po mučeniški kroni, ter je turkom Križanega z vso serčnostjo oznanoval. Stirkokrat je šel peš v Rim k apostoljskemu Sedežu, ki ga je posebno v časti imel, da bi se bil (kakor je sam rekel) kazni v vicah rešil. Na tem potu so mu enkrat bili tollovaji vse pobrali, in vprašan, če še kaj ima, je odgovoril, da nima več; ko se pa domisli, da ima nekaj zlatov v plašju zašitih, za njimi vpije, in jim tudi te ponudi. Tollovaji, spoznavši njegovo odkritoserčnost in svetost, mu vse pobrano vernejo. Dobro ime svojega bližnjega je skerbno varoval, toraj je zapisal na steno verstico sv. Avguština: „Kdor hoče z jezikom glodati (obirati) svojega bližnjega, ne sme sedeti pri moji mizi“. Ubogim je rad delil, včasih je tudi čevlje sezul in jih siromaku podelil; da se pa ni vidil bos proti domu iti, si je plašč do tal spustil. Svoj život je z ostrim pasom in postom krotil, 35 lét ni mesa pokusil. Pred smertjo je čisto vse svoje premoženje razdelil. V Gospodu je zaspal predbožični dan 1473. Bog ga je z mnogimi čudeži povelical. Poljaki ga štejejo med svoje prve patrone ali pomočnike.

Sv. Janez se je tudi sence vsake laži bal, in se opravljanja prav skerbno varoval, ker je imel v sercu zapisane besede sv. pisma: „Obrekovanja zderžite jezik; zakaj tudi skrivno govorjenje ne bo prazno (ne bo brez kazni), in usta, ktere lažejo, dušo umoré“. (Modr. 1, 11.) Lažnjive ustnice so Gospodu gnjusoba. (Preg. 12, 21.) „Bog bo ponižal obrekovavca.“ (Ps. 71, 4.) —

21. Sreda. Sv. Uršula devica in njene tovaršice. Uršula je bila hči keršanskega kralja Dijonoka v Kornubiji, in bila je Kristusu, svojemu Gospodu, vedno čistost obljubila. Oče pa jo je bil obljubil Konanu, britanskemu kraljiču, v zakon, toda zoper njeno voljo. Nasilnik Maksimijan je bil Gracijanovo gospodstvo na Francoskem napadel in Armorike iz njih okrajine potrebil ter jo britanskim vojakom v posest podelil. Kraljič Konan, vojvoda tih vojakov, je hotel to spraznjeno okrajino z ljudstvom napolniti, toraj je poslal poročnikov k Dijonoku, naj mu pošlje obljubljeno nevesto Uršulo, in vojakom devic v zakon za novo naselstvo. Device so bile tedaj v Londonu zbrane in v ladije peljane; na morji pa je vstal velik vihar, in vse ladije so se potopile z mornarji in s stražo vred, le samo ladija sv. Uršule s tovaršicami se je otela na otok, kjer pa so hunski roparji kakor divje zverj jih napadli s svojo

neukroteno poželjivostjo. Po opominjevanji sv. Uršule pa so vse device sklenile, da hočejo rajše umreti, kakor zgubiti sveto čistost. Zato so jih poželjivi divjaki z mečem pokončali. S tem so svete device dosegle dvojno krono — deviško in mučeniško l. 451. Njih svete trupla so se razposlale po keršanskem svetu, naj več pa se jih hrani v Kolinu, kjer jih s spodobnostjo časté.

Vodilo sv. Uršule in njenih tovaršic: „Rajše umreti, kakor zgubiti sveto čistost“. — Keršanske dekleta, kakošno vodilo je pa vaše? O da bi tudi tako bilo! —

Sv. Hilarijon opat; sv. Avsterij sprič.; sv. Vijator šk. spoz.; sv. Celina, mati sv. Remigija šk.

22. Četertek. Sv. Just, deček sprič., je bil v Burgundiji v mestu Aukseru rojen, bil je sin bogaboječih in imenitnih staršev Justina in Felicije. Just je bil pobožen in nedolžen mladenček, veselje svojih staršev. Bog mu je dal poseben dar žive vere in videnja skritih reči. Njegov oče je imel brata Justinijana, ki je bil v svoji mladosti skrivši odpeljan in prodan; pa nihče ni vedil kam. Po več preteklih letih stopi Just, deček pri 9 letih, pred očeta, rekoč: „Ljubi moj oče! jaz sem danes vidil svojega nekdanj odpeljanega strica Justinijana, ki ga ima v službi dober mož z inenom Lup, kupec v mestu Amieniu. Po daljšem razgovoru se podasta na pot — 3 dni hodá — v Amien k Lupu. Lup jima pokaže svoje sužnje; Just berž spozná svojega strica, rekoč: „Ta-le je“. Vsi trije se vernejo veseli proti domu. Deželni poglavar Rikcijovar, grozovit preganjavec kristjanov ob času cesarja Dioklecijana, to zvé in hitro pošlje 4 vojake na konjih za njimi s poveljem, da naj jih nazaj pripeljejo; če se bojo pa branili, naj jih z mečem umoré. Popotniki počivajo pri studencu po imenu „Sirika“. Just v duhu vidi vojake jahati za njimi, toraj reče očetu in stricu: „Skrite se v to-le votlino, jaz pa bom na straži stal“. Zgodilo se je. Ko vojaki k njemu prijezdijo, ga vprašajo: „Kdo si ti? in kje so tvoji sorodniki?“ Just jim odgovori: „Jaz sem kristjan, družega vam pa ni treba vediti“. Eden izmed vojakov izdere meč, in mu odseka glavo. Vojaki prestrašeni zbežijo; oče in stric truplo pokopljeta, glavo pa materi neseta.

Po noči pa je nad hišo prisijala svetla luč, kakor solnce, in je vse mesto razsvetljevala. Škof Amator pošlje 3 duhovne v hišo vprašat, kaj to pomeni. Povedó jim vso prigodbo. Škof ukaže glavo v cerkev prenesti. Ob tej priliki je od rojstva slepa deklica vpila: „O sveti Just! prosi Boga, da spregledam“. Berž so se ji oči odperle. Na njegovem grobu se je veliko družih čudežev zgodilo. Njegov praznik se obhaja 18. vinotoka.

Bog se razodeva malim, to je, ponižnim, ne pa modrim in razumnim, če so napuhnjenega serca. (Mat. 11, 25.) —

Sv. Marka šk. v Jeruzalemu spr.; sv. Melanij šk. spoz.; sv. Marija Saloma, ki je bila pri Jezusovem pogrebu; sv. Kordula, izmed tovaršic sv. Uršule, se je bila smerti zbala in se skrila, potem pa se je pokazala, in je poslednja prejela mučeniško krono.

23. Petek. Sv. Janez Kapistran, spoz. iz kapucinskega reda, je bil sin nemškega plemenitnika iz Kapistrana na Neapolitanskem. Po doveršenih šolah je doktor pravic, in je bil stopil tudi v zakonski stan. Kralj Ladislav ga pošlje v Perudžijo, naj bi puntarsko ljudstvo pomiril; puntarji pa ga v ječo veržejo in kralj Ladislav nanj pozabi. Janez premišljuje v ječi spremenljivost in goljufivost tega svetá, in sklene svet zapustiti, ker žena mu je bila umerla. Po prikazni sv. Frančiška Asiškega se s svojim denarjem odkupi iz ječe, prodá vse, kar ima, in razdeli ubogim in stopi v kapucinski

samostan. Sveti Bernardin je bil njegov učenik. Janez ga je v vsih rečeh posnemal, zlasti pa v pridigarški gorečnosti, v spreobračanju grešnikov in v čiščenju Marije Device. V Ogleju je v pridigi goreče razlagal slavo Matere Božje, kar zagleda vse ljudstvo svetlo zvezdo njemu nad glavo: zato se mala z zvezdo nad njegovo glavo. Misijonaril je po Kranjskem, Koroškem, Tirolskem, Nemškem, Pemslem, Avstrijskem in Poljskem. Ko so turki Belgrad 4 mesce oblegali, je Janez pridigoval križansko vojsko zoper sovražnike keršanskega imena. On sam s križem v roci gre s pobožnim ogerskim knezom Hunjadom pred križansko vojsko proti Belgradu. Keršanskih vojakov je bilo majhno kerdelo, turkov pa 200.000. Janez s križem v roci oserčuje keršanske vojake, povzdigne oči proti nebu, in kliče Marijo na pomoč, rekoč: „O mogočna Kraljica! ne prepuščaj svojih otrok nevernikom, kateri tvojega Sina zaničujejo.“ Vojaki, oserčeni z upanjem na Marijino pomoč, planejo na turke, rešijo Belgrad, drugi dan pa jih popolnoma premagajo. Vsi so to zmago pripisovali priprošnji naše Gospé. Papež Kalikst III so zapovedali, da naj se po vsem keršanskem svetu v spominj in v zahvalo te slavne zmage zvoní angeljevo čiščenje med drugo in tretjo uro popoldne, ker je bil ravno ta čas Belgrad rešen. Pozneje pa se je angeljevo čiščenje na poldan preložilo. Sv. Janez Kapistran je umrl 23. vinot. 1456.

Vodilo. „Eni (naši sovražniki) se zanašajo na vozove, eni pa na konje (na vojskine vozove in konjike); mi pa kličemo v ime Gospođa našega Boga.“ (Ps. 19, 8.) „Gospod jih bo v svoji jezi prestrašil, in ogenj jih bo požerl.“ (Ps. 20, 10.) —

Ss. Servand in German sprič.; sv. Teodor maš. sprič.; sv. Severin šk. spoz.; sv. Roman šk. spoz.

24. Sabota. Sv. Rafael véliki angelj (zdravilna moč Božja ali zdravnik Božji) je v podobi zalega mladénca spremljal mladega Tobija na potu, ki ga je bil njegov oče poslal z dolžnim pismom k Gabelu, da naj verne posojene denarje. Angel Rafael je Tobijevim nezmerne dobrôte skazal. Mladega Tobija je obvaroval, da ga riba ni požerla, oskerbel je iz ribe njegovemu očetu zdravje za oči, podučil je mladega Tobija, kako naj živi v zakonu, da ga ne bo hudobni duh imel v oblasti, in oskerbel mu je nevesto Saro, prinesel mu denar od Gabela, spremil ga zopet na dom itd. Tobija doma pomaže očetu oči z ribjim žolcem, in oče spregleda. Vsi molijo in hvalijo Boga. Mladi in stari Tobija ponujata Rafaela polovico prinesenega denarja; Rafael pa se njima razodene, rekoč: „Jaz sem angelj Rafael, eden zmed sedmerih, ki stojimo pred Gospodom. Zdel sem se sicer, kakor da bi bil z vami jedel in pil; toda jaz imam nevidljivo jed in pijačo, ki je ljudje ne morejo viditi. Zdaj pa je čas, da se povernem k njemu, ki me je poslal; vi pa hvalite Boga, in oznanujte vse njegove čuda.“ (Tob. 12, 15-21.) — In ko je bil to izgovoril, jim je zginil spred oči. —

Ss. Feliks šk., Avdakt in Januvarij maš. sprič.; sv. Prokel šk. spoz.; sv. Martin opat.

Lušarska gora.

(Spisuje Val. Gasperšič.)

Per aver pace.
Dante.

V.

Po klanecu Predil, ktereга smo kakor politikarja in filozofa opisali, naprej hodeči pridemo do terdnjave

in straže, in blizo tiste do monumenta ali spominka, kjer vidimo natisnjene pozlačene čerke: „Herman von Hermansdorf“. Enaki spominek stoji na zapertem klanecu Malborgetu proti Pontebi, in kaže čerke: Stotnik Hensel. V kratkih besedah samo naj omenimo zgodovino rečenih spominkov. Leta 1809 je bila vojska med Francozem in Avstrijanom na Laškem. Pri bitvi pri Sacilu avstrijski poveljnik nadvojvoda Janez dobi iz Beča povelje, da naj urno urno na Ogersko maršira, ko cesar Napoleon I že Avstrijo napada. Mislili so toraj Francozi, ki so bili na Laškem, da jim bode lahko po dolinah naše Save in Drave se razširjati. V dveh oddelkih prihitijo iz Laškega, eden čez Gorico poleg Soče do Predila, kjer smo mi bédili, drugi unkraj hribov čez Videm (Udine) do Pontebe in Malborgeta. Ali kakor se v stari gerški deželi Leonida s svojimi 300 Špartanci proti brezštevilnim Perzijanom v zapertem klanecu v Termopilah bojuje do zadnjega vojaka, tako se naši avstrijski Špartanci na Predilu pod stotnikom Hermanom in pri Malborgetu pod kapitanom Henselom hudo bijejo proti Francozem. Laški kralj Evgen pošilja parlamentere ali pogajavce Henselu in Hermanu, da bi se udali. Eten in drugi pravi: Ne bomo se udali, rajši na častnem polju umremo. Naval za navalom je zapoden, Francozi padajo, kakor pada trava na košeninah. Zadnjič priplezajo francoski voltigeurji na visoki stermine, in od zgoraj, od spodej, od desne in leve strelj doni na Avstrijane. Pade Herman, pade Hensel in zvesti. Skor 300 jih na Predilu in 300 pri Malborgetu junaško smert stori, peščica samo jih ostane, ktere Francozi v svoji serditosti hočejo umoriti, ali kralj Evgen jih pohvali, da so se tako hrabro branili. Poznali smo v Beču Raucha „de Mont Predil“ v pokoju, kateri se je bil v tistem boju poslavil.

Ako pa monumente v hiši narave obiskujemo, ne bomo pozabili speminka v hiši Božji, menimo, Hoferjevega v Insbruku. Leta 1809 so bili Francozi tudi Tirolsko napadli. Cela dežela je bila zavolj tega v upor. Pod bregom Isel-om in dragod je padalo tisoč Francozov. Baraguay des Huilliers, francoski vojski poveljnik, pošlje besednike (parlamentere) Hoferju, kateri je vodil černo vojsko, da naj se mu udá, in ga zagotavlja, da mu ne bode lasú skrivil, ako hoče v francoski tabor priti. Ali Hofer odgovori, da cesarja in deželi zvest ostane, in njegovo upanje je v Boga. Francoska sila premaga — Hofer se na planini skrije — prijatelj ga izdá — peljejo zvestega vojaka v Verono in ga vstrelijo. Strelicem se puška trese — 12 kroglic poleg njega pade — 13. samo ga zadene. Napoleon I, kateri v Milanu Hoferja k smerti obsoja, ne vidi na zidu roke pisajoče: „mene, tekel, fares“ (tvoji dnevi so štet); — pač res, da ne bodo vedno topovi pokali, kri kakor voda tekla, temúe da bode Evropa mir imela — per aver pace.

(Dalje nast.)

Za častiljivo obletnico posrečevanja vsih cerkev.

Od korepiskopa Balaja. *)

I.

Veséli se, kdor je delal pri tvoji hiši, ker ie svojemu Gospodu in Stvarniku stanovanje pripravil, in srečnega naj se šteje, kdor sv. Duhu dá pritu na delo nje-

*) Napis tega prelepega spisa je: „Pesem na novo zidano cerkev v Kenešrinu“. Pesem pa je iz sirkega

govih rok. Zakaj zdaj, odkar je postalo stanovanje Božje, se nahaja tam ves blagor; akoravno je mesto na zemlji, se v nji da najti milost, vedno pripravljena usmiljenje izlivati. V svoji hiši kraljuje, nas pričakovanje, da vstopimo in ga usmiljenja prosimo. Ne odpravlja nas, da bi kje ne zapustili stanovanja njegovega, ki je usmiljen. Zakaj nikakoršna navadna hiša ni to, temuč nebеса na zemlji, ker Gospod nebеса v nji prebiva. Namesto angelov vidimo tukaj svete mašnike, ki v nji Bogu služijo.

Njegovo stanovanje je v nebesih, njegova hiša na zemlji; nerazdeljen je pričujoč na obeh krajih. Ako hočeš nad njim vertati (tuhtati), je ves v nebesih; ako ga pa pobožno iščeš, je ves na zemlji. Ako imaš prederžno domišljijo, ti je previsok; ako ga pa ljubiš, se ti približa. Ako ga hočeš preiskovati, glej, je v nebesih; vendar ako veruješ, glej, je v tempeljnu. Ako ga iščeš, da bi nad njim vertal, se odtegne v svoji nebeški visočini tvojim umetnostim; ako ga pa poželiš pobožno gledati, se ljubeznjivo bliža tvoji priprostosti.

Tvoja moč je sicer slabejši kakor angelov, vendar je tvoja vrednost enaka oni nebeških duhov; oni mu služijo s trepetanjem, in mi ga prejemamo polni zaupanja kot jed. Da bi ga na zemlji mogli najti, si je zidal hišo med umerljivimi in je postavil altarje kot jasli, da bi cerkev pri njih življenje vživala. Nobeden naj se ne moti, tukaj stanuje Kralj! V tempelj pojdemo, da ga gledamo! Tukaj, kjer bolezen lahko pride, stoji tudi zdravnik, ki je čaka. Njegovo Telo je pričujoče, toda ogenj *) skrit, da roke človekove pred njim ni groza. Strašen je v nebesih, toda krotak na zemlji, da bi se ne bali bližati se mu.

Sveti so temelji in v tvojem svetem imenu so njih kamni položeni. Vrata pravičnosti (ps. 117, 19) so vzdali, zakaj v tvojem imenu se zbirajo ti, kateri skoz nje vanj stopajo. Dvori se razlegajo od hosana-klica, in čoln odmeva od donenja psalmov; od tistih, ki so zunaj, kakor od tistih, ki so znotraj, plamti hvalno petje kakor od bakelj. Mesto je ozališano, s hvalnim darilom ovenčano, zakaj dan praznika in slovesnosti je, novo ženitvansko stanovanje za Kristusa Ženina; angelji se veselijo, ljudje hvalijo in slavijo. Altar je pripravljen, v resnico ogernjen; pred njim stoji mašnik in prižiga ogenj. Kruh vzame, Telo da; vino sprejme in Kri deli. Kamneni altar nosi naše upanje, čisti mašnik kliče sv. Duha, zbrano ljudstvo z njim zapoje Sanktus, Kralj to sliši in da svoje usmiljenje teči z nebеса.

Rog edinosti zadoni naj na zemlji: „Zberite svoje trume k časti hiše! „Za plačilo on, ki vas je poklical, daje v novi hiši večno življenje“.

Kdor se je zaoj potrudil, bo mir prejel; kdor je pri nji delal, bo našel življenje; kdor je za njo storil obljube, tega posestvo se bo množilo; in kdor je za njo podaril, tega čede bodo rodovitne. Kdor se je trudil s svojo močjo, bo dosegel zdravje in moč; čegar roka je prinesla darila, tega bogastvo bo naraščalo; kdor je obljube storil, bo upanje našel; pa tudi ljudstvo, ki se tukaj zbira, bo ta delež z unimi vred prejelo. Zakaj delavci so zato zidali, da naj ljudstvo v cerkev hodi,

v nevezani besedi predstavljene (gl. „Bibliothek der Kirchenväter v. V. Thalhofer: Gedichte der syriachen Kirchenväter). Spis je iz prvih kršćanskih stoletij (najberže iz V. in obsega imenitne dokaze za katoliško resnico, zlasti za sv. mašo, spreminjanje pri povzdigovanji, molitev za umerle, priporočevanje k svetnikom, korist posta. Mesto Kenešerin (Orlovsko) je na hribu blizu Alepa.

*) Ogenj pomeni najpred božestvo Kristusovo, potem pa njegovo božje-človeško pričujočnost v sv. R. Telesu sploh.

in obiskovavci cerkve so prišli, ker so jo uni zidali; zato je naš Gospod prihajočim in delavcem skupno plačilo podelil.

Trije v tvojem imenu zbrani so že cerkev. Tako tedaj obvaruj v tvoji hiši zbrane tisučere, kateri so v svojem sercu napravili cerkev in so jo potem prinesli k svetemu tempeljnu, ki je sozidan v tvojem imenu! Naj bode notranja cerkev ravno tako lepa, kakor je sunanja prezala! Stanuj ti v znotranji in obvaruj zunanjo, zakaj sej serce kakor hiša je s tvojim imenom znamenjana.

Mašniki, ki so tempelj tvojega svetega Duha, so za zidanje tvoje hiše kazali gorečnost. Blagoslovi jih, zakaj serce in hiša je po njih delu in edinosti tvoje ime poveljevalo!

(Dalje sledi.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

V Pirničah pri Šmarini gori (kakor smo že omenili) je nova cerkev zidana in 20. septembra v čast po- višanja sv. Križa slovesno blagoslovljena.

Znano je po svetu, da je slovenska dežela pobožna. „Hier ist noch die Heiligkeit zu Hause“ (tukaj je še svetost doma), je rekel zadovoljno te dni imeniten gospod, rojen pri Rajnu, ko se je po gorenski železnici peljal. Pridjal je, da so kranjski kraji dežela polna čudežev.

Z veseljem ogleduje popotnik pridno obdelano planjavo, zadovoljno pohvali prebivalce kraja, kjer zaljša nova lepo zidana cerkev vas med čudi Božjega stvarjenja. — To velja tudi od Pirničanov.

Vas Pirniče sloni na podnožji priljubljene Šmarine gore, ob bregu šumeče Save, pri Medvodah, blizu cesarovič-Rudolfove železnice. Goričane, loški hribi, sv. Jošta gora in kamniški grintovci gledajo na Pirniče; smledniški stari grad stoji v bližnji straži. Spodobi se toraj, da je tak kraj tudi posebau zaznamnan, in to z znamenjem kersanskega sv. križa.

V ljubljanski škofiji so Pirniče 78. posvečeni kraj, hiša Božja, kjer na kalvarskem altari stoji častiti sv. križ.

In kakor je bila vdova, sv. Helena cesarica, postavila sv. križ v novi cerkvi na gori Kalvariji; tako je tudi tukaj v Pirničah pobožna vdova, gospa doktor-Ahačičeva, darovala za novo cerkev pri 3000 gld. ter oskerbela altar sv. križa.

Z znamenjem sv. križa je premagal cesar Konštantin neprijateljske svoje sovražnike; v znamenje sv. križa tudi Kranjsko stavi svoje upanje, da premaga vse nasprotljeje in ohrani sv. vero Križanega. Pri prazničnem posvečevanju te nove cerkve je bila toraj velika množica pobožnih zbrana iz vsih sosednjih duhovnij. Čisto je bilo obnebje, milo je solnce obsevalo prijetni breg ob Savi, zvonilo šmarinogorsko je mogočno priterkavalo k pirniški cerkveni slovesnosti; in gospodje duhovni pripe- ljejo častitljivega kanonika gospoda Kramarja, ki so blagoslovili cerkev.

V milo donečem glasu se glasé prošnje k Bogu, naj dodeli, da se vse opravilo z Bogom dokonča. Glasí se cerkveno petje: „Pokropi me, o Gospod, s hisopom, in bom očišen, omij me in bodem bolj bel kakor sneg“.

Veršijo se nadalje častitljivi cerkveni obredi. Prošen je Gospod Bog, ktereга sicer nebo in zemlja ne obseže, ki pa vendar hoče stanovati na zemlji v hiši, kjer se njegovo imé na pomoč kliče: da naj zavoljo zasluženj Marijinih in vsih svetnikov prijazno obiše in

milostno očisti ta kraj, in čistega ohrani, in kakor je bila izpolnjena obljuba Davidova v delu njegovega sina Salomona, tako naj so tudi v tem zidovji naše pobožne želje razodete; in naj odjenja od tukaj vsa hudobija.

Odprejo se vrata, — procesija gre v novo zidovje, vse pade na kolena, moli in kliče na pomoč vse svetnike.

Vstane pa poslednjič preč. mašnik, povzdigne desnico in blagoslovi cerkev in altar, čisti in kropi z blagoslovljeno vodo zidovje, stene, ter moli: „O Bog, ki prostore tvojemu imenu odmenjene posvečuješ: oživi svojo milost v tej hiši molitve: da vsi, ki tukaj v tvoje ime kličejo, tudi čutijo pomoč tvojega usmiljenja.“

Cerkev je blagoslovljena, vrata njene odperte. Ljudstvo zaupljivo vré v novi sveti kraj in gosp. doktor Sterbenec z veselim obrazom navdušeno govori množici in preslavlja sv. križ.

Prečastiti gospod Kramar pristopijo in daritev Kristusove ljubezni se opravlja na novem altari.

Pri darovanji pokladajo verniki z veselim obrazom svoje darove in smledniške pevke so serčno-pobožno spremljale bogoljubne želje in lepo pele sledečo pesem:

*O blagoslovljanji nove cerkve sv. Križa v Pirničah
20. septembra 1874.*

Vse se naglo spreminjuje,
Vse le kratek čas terpi.
To slovesnost dans spričuje,
Ki v tej cerkvi se godi:
Stara, revna, zapušena,
Stala je že mnogo lét;
Nova in vsa pomlajena,
Dans stoji med nami spét.

Še altar je nov dobila,
Nove so podobe vse,
Blagoslovnega kadila
Vsa navzéta dansi je.
V sred' altarja, v kamen sveti,
Ravno tam, kjer kelh stoji,
Sveti ostanki so sprejeti,
Treh Svetnikov so kosti.

Sveti Križ stoji na sredi,
In na njem Jezus visi,
To altar je prvi, vedi:
Tam je tekla Božja Kri.
Sladek našga odrešenja
Sveti Križ nam je spomin,
Sej nas rešil pogubljenja
Je na križu Božji Sin.

Kakor mila rajska zar'ja,
Sveti Križ se nam blišči;
Sladko upanje z altarja,
Milosti nam vse deli.
Prav zvesto za Njim hoditi
Jezus s Križa vabi nas,
In svoj križ za Njim nositi,
To je svet'ga Križa glas.

Križ! prijatelj naš edini,
Boš na smertni postelji,
Pot k nebeški domovini
Nam boš 'z groba kazal ti.
Sveti križ, mi te častimo;
Ti si nam življenja luč,
K tebi réve pribežimo,
Ker si nam nebeški ključ.

Davnej kelja bo sperhnela,
Ki zidala cerkev je:
Bo soséska vsa vesela,
V nji tako zdi'h'vala še:
„Oj, z Rešnjo Kervjo polito
Križa svetega drevó,
Bodi vedno nam častito,
Nam odpri enkrat nebó!“

Ant. Namre.

Vsa cerkvena slovesnost je bila veličastna — in cerkev kakor nevesta lepo ozaljšana. Nova cerkev v Pirničah je k solčnemu vzhodu obrnjena, obraz s turnom se vidi z železnice, 23 korakov je dolga, 12 široka, in 6 sežnjev v svitlobi visoka, zidana je po novorimskem zlogu, ima podolgast obok, visoke okna in vrata. Altar je iz nabrezinskega kamna po italijansko lahko izsekan. Altarne podobe so bele. Ž-ov.

Iz nemškega Gradca. Tudi letos smo imeli duhovne vaje konec mesca septembra, ktere sta vodila oo. Patiss in Mehrle iz Jezusove družbe; vdeležilo se jih je 81 duhovnov in mil. knez in škof sami. O. Patiss so koj v prvem govoru naznanili, da letos so gledé na okolišine in potrebe časa po vestnem prevdarku namenili premišljevanja tako vravnati, da se obračajo posebno na dandanašnje cerkveno vojskovanje. Cerkev na zemlji se ne imenuje zastoj vojskujoča cerkev — ecclesia militans. Duhovni so v tem boju voditelji in se boju ne smejo odtegniti. Potem so popisali, kdo so sovražniki, kakošno je njih in kakošno je naše orožje, in kaj jih zмага.

Sovražniki so edini v tem boji zoper cerkev, in niso le vnani, ampak „sovražniki človeku so tudi večkrat njegovi domači“. Njih orožje ni le meč in sila, ampak tudi zvijača in prilizovanje, sploh vsako orožje, ki se da le misliti, le čeznaturnega orožja nobenega nimajo. Brali so nekatere besede iz lista sv. škofa Hilarija do arijanskega cesarja Konstancija: „O naj bi mi bilo dano, da bi bil pod Neronom ali Decijem mogel za Kristusa pričati, takrat je bila sila in krivica očitna. Zdaj pa je nevarnost za vero toliko hujši, ker se dela zoper vero z zvijačo in prijaznostjo. Ne bijejo več škofov na lice, ampak poljubujejo jih, ne zapirajo jih več v ječe, ampak častno jih kličejo v dvore itd.“ — In kaj je konec te vojske? Zunanje so verni premagani, zaperti, pregnani, vsega časnega oropani. Pa vendar le pomislimo, zakaj se vojskujemo. Zmagavec je tisti, kdor prejme ali obderži tisto reč, za katero je vojska. Vojska je za vero, za čednost, za dobro vest. Ako so tedaj kristjani tudi na videz premagani, pa v resnici so zmagavci, ako obderže vero, čednost in dobro vest. Zato cerkev svoje marternike v svojih molitvah zmagovavce imezuje.

Ta vvod sem zato posebno omenil, ker v drugem so navadno eksercicije eksercicijam podobne. Proti koncu so po navodu sv. Ignacija priporočali, kaj mora katoličan posebno v časti imeti in hvaliti, da se strinja z mislimi sv. cerkve. Posebno so povdarjali češčenje presv. Jezusovega sercá.

Tudi mil. škof so vsaki dan zvečer omenili nekatere reči, ki se jim po njih skušnjah med letom posebno potrebne zdé, med tem so govorili o cerkveni obleki, enako kakor tudi „Danica“ v pismih „o cerkveni umetniji“. Posebno so priporočali snažnost pri vsem, kar je v dotiki z Narsvetejšim, in da naj se rajše manj pravi pa dragoceno in tako, da obstane dolgo, kakor pa terdo lijonsko blago, če je tudi ceno. Želé, da manjši „partikeljni“, ki so za obhajilo ljudstva, naj bojo malo večji, da ni nevarnost, da se že v ustih stopé in tako

vérni le duhovno obhajilo prejmejo, ne pa zakramentalnega ako se ne „vžije“. Dalje so opomnili, s koliko skerbjo je treba sv. hostije peči, da se potem ne drobé. (To je pač silo potrebna opomba in skerb, zakaj ako je v ciborjih na zadnje polno drobcev, je tudi komaj drugač misliti, kakor da jih med obhajanjem marsikaj tudi odpade in se zgubi, ker partikeljni ali niso prav pečeni, ali ne presejani, preden se v ciborji vsujejo.) Mora se testó popred kake pol ure vedno od ene in tiste strani mešati itd.

Posebno jim je pa pri sercu pomanjkanje duhovnov in rekli so, da zavolj tega vsaki dan nar bolj goreče molijo. Pomanjkanje duhovnov je nar veči kazen Božja za verno ljudstvo. (Na Koroškem menda že nekje en sam župnik mora tri fare oskerbovati.) Prosijo duhovne, če najdejo bistrega in umnega dečka, naj priporočajo staršem ali sorodnikom, naj ga dajo v šole, ko bi bilo mogoče, da bi kdaj duhoven bil. Ranjki Tridentinski škof Tschiderer, ki so v sluhu svetosti 1860 umerli (in kterega skor vsako leto kaj omenijo) so to velikokrat duhovnom pri svojih vizitacijah priporočali, le dostavljali so, če sta oče ali mati takega dečka preveč k pijanosti nagnjena, da naj duhovni ne dajo sveta, ampak, če ga starši sami dajo v viši šole, je prav; pa duhovca naj ne prigovarja sam od sebe, zakaj lahko se zgodi, da v poznejših letih (okoli 40. l.) se strast staršev tudi pri njem vname.

V tukajšni semenišče jih je letos le 7 stopilo, in vseh skupaj je letos v semenišči le 45 bogoslovcev. (O novem letu 1871 jih je bilo še 95.) Izmed 38 učencev osmega razreda prve gimnazije ni ne eden prišel v semenišče, iz druge gimnazije pa še nobeden, odkar stoji druga gimnazija. Ko bi ne imeli malega semenišča, kaj bi bilo početi? — Pravijo, da je neka družba, ki ima namen mladenčce od duhovskega stanú odvracovati, jim pomagati v kak drug stan itd. To je pa očitno, da tista glasovita družba „v podporo odpadlih duhovnov“ si je stavila tudi uni namen, odvracati mladenčce od duhovskega stanú. Nepremišljena mladost, ki le bolj na sedanjí trenutek misli, se dá le prerada po časni ozirih, ki pa morebiti še tu le kratko terpé, premakniti in odtegniti od večnih namenov.

Dozdeva se mi, da marsiktera keršanska mati, ki ima živo vero, blagor in srečo duhovskega stanú bolj spozná, kakor marsikdo izmed nas. Mirne vesti in serčne zadovoljnosti toliko in toliko duhovnov posvetnjaki ne morejo razumeti, ako vidijo, kako se duhovnom po obilnišem uku in dobrih študijah vendar njih veda in trud slabeje plačuje, kakor marsikterim drugim, ki so se manj časa in slabeje učili. Pa kdor ima keršanske zaumene o sveti maši, o svetih zakramentih, o večnem življenji, kdor vé razločevati minljivost časnega od večnih blagrov, bo priterdil nekemu premožnemu neduhovnu, ki pa vsim svojim trém sinovom želi duhovski stan, in je rekel: V današnjih okolišinah je dolžnost takih, ki so za to, da si duhovski stan izvolijo. Stari reven duhoven mi je rekel: Ko bi že duhoven ne bil, v sedanjih okolišinah bi hotel toliko gotovše duhoven postati.

Naj še povem, kaj mi je pravil previden in skušen opat, s kterim sem ravno dan sv. Lamberta govoril, namreč: „Današnji praznik je pri nas „absolutio defunctorum“ („odveza mrtvih“ — v kterem pomenu se tako govori, vé vsak podučén katoličan). Ako kteremu našega samostana umerje oče, mati, sestra ali brat, stopi ta dan pred molitvami za mrtve pred opata, mu umerlega priporoči, ta moli „absolutio“ in vsak duhoven 2krat za mrtvega mašuje (neduhovni zanj molijo druge molitve).“ Pa med drugim je tudi dostavil: „Pomenljiva skušnja je, da se tudi med bližnjimi sorodniki samostanskih ljudi blagoslov spozná, da nekako ne zgreše

poti od keršanstva in čednosti, in če se kateri zagreši, se vendar kmalu na pravo pot verne.“ — Jaz pa menim, da sem tudi pri domačih svetnih duhovnov nekoliko te skušnje že zapazil.

Marsikaj o cerkveni umetnosti.

Odperle pisma.

XIV.

Dragi prijatelj!

Pravil si mi o neki priložnosti, da so se hudovali v nekem kraju nad obhajilnimi štolami, kakoršne izdeluje in razpošilja bratovščina presv. R. T., češ, da so veliko predolge in nerodne, ker sežejo še čez kolena. Govoriva danes o štoli, o njenem pomenu, kaka ima biti — in spoznala bova, da je prazno ono očitjanje.

Štola in manipel sta sicer le majhni cerkveni obleki in človek bi mislil, da sta le nekaki dodatek k mašni opravi. Ali to se nam le zdi, ker premalo poznamo pravi pomen štole in manipelna. Štola pa manipel sta si po vnanjem zelo podobna in človeku se kar nehoté vriva misel, da utegne med njima kaka notranja pomenljiva zveza biti. In to je tudi res. — Ime „štola“ pomenilo je od nekdanj častno obleko, znamenje prednosti, visokosti. Štola je bila častna rimljanska obleka. Dolga, obširna, jako nagerbančena, z rokavi — pokrivala je razun glave in vratú vso osebo. Večidel ni imelo to oblačilo nobenega družega lepoticja, kot nekaj palcev široko progo, z zlatom ozališano ali škerlatasto, ki je bila tako našita na obleki, da je bila speljana čez herbet, in na obeh straneh spredaj pa do tal. To je prvotna štola.

Pozneje (težko je reči — kdaj?) so jeli samo ta rob, to progo, ki je kot lepšava bila našita na obleki, imenovati štolo. Po starih mozaikih soditi, so ime štola prenesli na samo to progo že pred časom Karola Vel.

Tudi v cerkveni rabi veljala je štola vedno za častno obleko, kot znamenje imenitnega duhovskega stanú in duhovske oblasti, in zato jo mašnik nosi pri vsih imenitnejših cerkvenih opravilih. Kdor ima oblasti, ima tudi dolžnosti — zato štola pomeni tudi dolžnosti duhovskega stanú, pomeni breme, Kristusov jarem, ki ga duhoven sprejme pri posvečevanju. Zato govore škof, ko novoposvečencu tako št lo na persih na križ položé: „Accipe jugum Domini; jugum enim ejus suave est, et onus ejus leve.“

Kaj pa pomeni manipel? Manipel, po naše: ročni pert, pertiček, ki je vedno pri rokah, je bil v začetku tudi res samo navađni pert, s kterim so si cerkveni služabniki pri različnih opravilih brisali pot, solze kesanja, kar naznanujejo tudi besede, ki jih govoriš vselej, kedar oblačiš manipel: „Merear, Domine, portare manipulum fletus et doloris.“ Pomen manipelnov prav lepo kažejo besede škofove, ko ga pri posvečevanju nataknejo subdijakonu na roko: „Accipe manipulum, per quem designatur fructus bonorum operum“. Manipel pomeni tedaj svete, Bogu dopadljive dobre dela, ki naj si jih pridobivajo zlasti služabniki Božji; ki naj si jih pridobivajo neutrudljivo, tudi v potu svojega obraza. Na kratko rečeno: manipel pomeni neutrudljivo delavnost v vinogradu Gospodovem združeno s težkimi deli pokore. Kot obilen zaklad dobrih del, kot debel snop svetih zasluženj naj mu visi na roki! Kakor tedaj štola mašnika spominja na imenitnost njegovega stanú, na oblast njegovo in na imenitne dolžnosti — tako naj ga manipel budi k neutrudljivi delavnosti, k nabiranju dobrih del,

k voljnemu prenašanju težkega bremena, „ut cum exultatione recipiat mercedem laboris“.

Kako pa naj bota narejena štola in manipel?

Štola, ki se rabi pri sv. maši, naj je tiste barve in tistega blaga, kakor mašni plašč. Po sv. Karolu Boromeju in Gavantu mora biti štola dolga nekakih devet čevljev, tako da seže še čez kolena; široka pa naj je 4". Manipel naj je dolg nekako 16". Štola in manipel naj imata na koncéh franže in po tri križe; enega v sredi in na obeh koncéh. Te križe dandanes Cerkev tako oestro tirja, da se štola in manipel brez njih še rabiti ne smeta. Proti koncu naj se štola in manipel le polagoma za nekoliko razširita.

Iz ravno povedanega spoznaš, da se štole pri nas navadno narejajo veliko prekratke in navadno tudi preozke. Časih nalatiš na tako, da komaj še seže do cingula. Tudi nikakor ni lepo, ako sta štola in manipel tako urezana, da sta ob koncu kar naenkrat na široko speijana.

Še nekaj iz obredoslovja.

Kedar je mašnik oblečen v albo, takrat mora imeti vselej štolo na persih naskriž položeno in s cingulom priterjeno — naj si bo pri sv. maši, ali zunaj sv. maše, naj ima opravilo pri altarju, ali kje drugej; tudi če je ogerjen s pluvijalom, ker le samo škof sme nositi štolo čez albo naravnost doli visečo.

Za v spovednico, za delitev sv. poslednjega olja, se rabijo pogosto štole, ki so svitlo-plave barve (color caeruleus). To pa ni prav. Kjerkoli Cerkev ukazuje rabo plave barve, povsod bereš „štola violacea“, t. j. temno-višnjeva barva, ker barva svitlo-plava (c. caeruleus) pa tudi rumera (c. flavus) je prepovedana pri cerkvenih oblačilih. (S. R. C. 12. Sept. 1837).

Pripovedoval si mi nekdanj, kako si zapazil, da v nekterih krajih sv. Obhajilo delé vedno le z belo štolo. Bela štola je pač na pravem mestu, ako se nosi presv. R. T. bolnikom na dom; kedar pa se deli sv. Obhajilo v cerkvi zunaj sv. maše, takrat pa je v Obredniku ukazana „štola coloris officio illius diei convenientis“, tedaj bela, rudeča, višnjeva, zelena, kakor je predpisana tisti dan.

Zastran manipelna te opomnim, da se smé rabiti le samo pri sv. maši, — ne storé tedaj prav dijakoni in subdijakoni, ako ga nosijo zunaj sv. maše, n. pr. pri litanijah itd.

Štola in manipel morata biti blagoslovljena, preden se smeta rabiti.

K sklepu spoznaš, da so štole in manipelni naše verle bratovščine presv. Rešnjega Telesa prav pravilno napravljeni — naj bi le povsod tudi posnemali to obliko!

Tvoj Z.

Boj med gospo in mačko.

Nektere ženske in gospé svoje mačke veliko bolj ljubijo, kakor pa reveža — svojega bližnjega, in mnogi gospodje za svoje pse zaveržejo toliko, da bi ne mara tri ali pa še več revežev na dan s tim lahko preživili. Naslednja dogodka naj takim pojasni, kako „hvalezne“ jim utegnejo biti mačke in muci za njih neumno pasenje in čehljanje.

Gospa R., kakor naznanuje „Pilger“, je neki dan šla obiskat sosedo in se je vernila zvečer proti desetém v svoje stanovanje. Stopi v sobo, razbeljene kuhinjske kleše poklada na tla, ali po nesreči se dotakne z njimi svojega mačka, ki je čépel v kotu. Boječina razjari potuhnjeno žival, ktera se sklonjeni gospej zakadi v glavo in ji kremplje zasadi v obličje. Kri ji zalije oči, da

ne vidi več, hude bolečine jo premagajo, opoteče se in pade na tla; pa maček ne odjenja. Več minut terpi strahoten boj; kolikor bolj se izterguje, toliko globokeje ji zasaja maček kremplje in toliko huje jo grize v obraz. Poslednjič vendar sosedo zasliši vedno glasnejši krik, hiti v sobo, in naleti boj med mačkom in gospó; ona derži mačka za vrat, da bi ga zadavila, maček pa le ne pusti. Sosedo hitro priklíče ljudi v pomoč, katerim se tudi posreči razdraženo pošast končati in gospej rešiti. To pa nikakor ni bilo brez bridkost, zakaj kremplji so bili tako globoko zasajeni, da skoraj obnemogli gospej je bilo treba kosce mesa in kože odtergati, preden je mervtega mačka spravili od nje. In kako je bila zdelana! Desno oko ji je bilo izteklo, ustnice na štirih ali petih krajih raztergane, lica in čelo razpraskane, bila je neznansko razdjana. Na pomoč poklicani zdravnik je potreboval štiri ure, da ji je pozašil brezštevilne globoke rane.

Ali ni to tudi živa podoba greha in hudih strast? Kolikor bolj ti greh ljubiš in hude nagnjenja paseš, toliko strašnejši te bodo za to tvojo ljubežeh tergale in mesarile. Tedaj: Greh in pa stekli maček.

Razgled po svetu.

Z Nemškega. Kaj močno se ponaša nova doba s tim, da je v šolski novi réd vtaknila toliko več ur in tvarin, kakor pa jih je bilo poprej. Slepa in napihnjena „jera“ pa ne vidi, koliko mladine je s tim že pokopala, ne sliši, kako so tožbe staršev in umnih ljudi dan na dan glasnejše. K temu pripoveduje „Globus“ od avgusta in za njim „Stimmen s. M. L.“ prav ličen zgled. „Pisavec teh verstic je v trgovskem mestu ob severnem morji vidil prav posebau čverstega dečka pri 10 letih, ki je imel po 6 ur na dan šolo, zvečer pa po šest raznih nalog izdelati za prhodnji dan. (Kdaj neki pa se je potlej še le branje ali „lekcijone“ naučil?) Vsak učnik dá nalogo na svojo roko, in ne praša, koliko so drugi učitelji mladini naložili. Rekli smo enemu teh učnikov: To je vendar pravi otrokomor, huji kot je bil betlehemski. Vi gospodje tožite, ako morate po tri ali štiri ure na dan učiti, hočete pa, da desetletni otroci naj sedijo po šest ur na dan v šoli in potem naj šesterne čisto različne naloge izdelujejo! Šolske ure se morajo za tretjino zmanjšati; učenci bi se ne smeli vsakterega in vsega naskrižem in zmešano učiti, česar polovica je po umu in djanji nerabno in odveč in mnogoterno tudi škodljivo; naj bi se jim manj gulilo v glavo in gospodje naj bi umni ozir imeli na moči in zmožnosti. Kar sem vam tukaj rekel, je v mojem okrogu splošna misel: Non scholae, sed vitae.“

Listek za raznotero robo in blago.

Iz Ljubljane. Drobthinice s popotovanja prečast. o. Salezija Volčiča. (Dalje.) Arad, zgornje-ogersko glavno mesto stolice enacega imena, ob desnem bregu Maróše, je tudi veliko mesto s 30.000 prebivavci ter sedež greško-nezedinjenega škofa. Minoriti, pri katerih sem stanoval, oskerbujejo edino katoliško duhovnijo z 20.000 dušami in pridigajo ogersko in nemško. To mesto je prav prijazno, vse pomostano in na več krajev derži konjska železnica po tergi in ulicah. Okolica je čisto ravna, dalje tje proti Sedmograškemu se že vzdigujejo prijetni

hribi in goré z vinogradi, ki so pa to leto na Ogerskem in Sedmograškem veliko terpeli pred mrazom, kar sem v mnogih krajih sam vidil.

Tu pa tam sem vidil okoli vertov zidove ali tudi manjši hleve, ki so jih delali iz blata z namešano slamo; zid so delali nekako en čevljev debel. Železnični čuvaji na samotah po pusti imajo za hišico navadno take iz blata sozidane hleve za kravo in par prešičkov, pa za nekaj kokoši. Okoli hišice je precej zemlje, katero železnični čuvaj sme obdelovati za-se in za svoje stergane otroke. Na pusti pase kravo; mu menda nihče ne brani. Po velikih pustah in po boljših pašnikih sem vidil čede po več sto goved, ovac ali prešičev.

Po pustah hodijo ljudje oboroženi z mnogimi dolgimi palicami; prašam jih, zakaj? Odgovorili so mi, da se z njimi branijo zoper roparje in tatove. Roparji temu, ki ga dobé, vrat zadrgnejo ter tako na pol nezavednega oropajo. Na kolodvorih stražita po dva pandura (policaja) zavoljo zanikarnih ljudi, kadar vlaki prihajajo. — Silo potrebni so madjari, da bi se kaj uglasili in omikali; toda z rogoviljenjem zoper cerkev, kakor se je tam začelo, ne bode nikdar bolje, ampak še le zmiraj slabeje. (Dalje nasl.)

Svete pesmi, zbirka Volčič-Jeran, to je, 3. in 4. zvezek, so v novo prišle na svetlo, in sicer oboje v enem samem zvezku. Dobivajo se pri g. Gerberji in drugod. Ker je bilo po njih že mnogo vprašanja, bode z njimi gotovo občinstvu vstreženo. Opomnimo naj, da po pomoti na čelu prvih bukvic stoji četrte namesto tretje bukvice, ker četrte (Jeranove) se prično na 91. strani. Da se pevci ne begajo, katerih eni utegnejo imeti starejši, drugi novejši natis, se je manj ki je bilo meč popravljalo; tudi oblike so ostale poprejšnje. Cena teh bukvic skup je 50 kr. Naj bodo Slovencem gorko priporočene.

Oddane zbirke. Desetega tega mesca smo poslali zopet 130 gl. 50 kr. nabirk „Zg. Dan.“ za pogorelce na Verhniko do preč. gosp. dekana. Nabirk za Dolence s točo poškodovane 189 gld. 17 kr. pa smo oddali v knežje-škofijsko kancelijo. Med temi je 7 gl. posebej za Žužemberčane; 2 gld., pozneje nam poslana, pa sta še za lansko leto poškodovane Dolence, tudi med temi.

Verhnika, 12. oktobra 1874. — Za lepi po „Zgod. Danici“ nabrani in zopet sim poslani denar v znesku 130 gold. 50 kr. bodi v imecu naših pogorelcev zopet izrečena priserčna hvala. Z vsim spoštovanjem

M. Šlibar.

V Zagorji za Savo bodo mil. knez in škof 25. oktobra posvetili novo veliko farno cerkev, in drugi dan, 26. oktobra, delili zakrament sv. birme.

Sedmero svetilnic za novo Železniško cerkev je bilo uže dni viditi pri gosp. Zadnikar-ju, pasarju na št. peterskem predmestju. Tri so iz starih predelane in popravljene, štiri pa čisto nove. Ako so se šesterje manjše smele imenovati resnično lepe, je velika z vso pravico vredna naslova: sprelepa. Javaljne se kje na deželi po Slovenskem vidi v tej struki kaj lepšega. Ob sredi je namreč poleg družih olepšav nakinčena s šesterimi pozlačenimi angelci, za katere si je verli g. Zadnikar dal narediti model v Monakovem. Trije angelci deržijo v rokah viseče manjše stranske lampice; trije pa kviško moleče svetilnice. Namesti dozdej navadnih verhov pri lampah je odmenjenim sedmerim naredil umetnik mične kronice. To delo res hvali svojega delavca, kateri za služi poleg umetnosti tudi zarad nizke cene pri svojih izdelkih posebno priporočen biti.

V mariborsko semenišče je letos sprejetih 9 mladenčev, 7 iz mariborske, 2 iz varaždinske gimnazije.

Nove cerkve. V Sedlu na Goriškem je bil 4. tega mesca blagoslovljen in vložen kamen vogelnjak za novo cerkev v sredi vasi. Dosedaj je bila cerkev čert ure oddaljena. Nekteri pri tem nepokoj delajo, ker cerkev ni v njih kraju; to pa ni pametno, ker cerkev povsod ne more biti. — V Borjani, kakor tudi „Glas“ piše, so cerkev lani začeli zidati in jo že pokrivajo. — V Kronbergu na Goriškem pa bodo prevzviš. vikši škof žegnansko nedeljo novo cerkev posvetili. — Koli kor hujši so časi, toliko gorečniši so pošteni verniki za dobro reč. To je prav; le edinost naj povzod gospoduje, da satan ne bode zraven sv. cerkve sebi bajte zidal.

V Kraljevem gradu na Češkem je 7 t. m. umrl ondotni 92letni škof Hanel.

Onno Klopp, slavni zgodovinar in izdatelj Leibnitzovih spisov, je prestopil v katoliško Cerkev.

Pruska svoboda je namestnega škofa Janiševskega zaperla na 6 mesecev v ječo, ker je brez vladnega dovoljenja delil zakrament sv. birme. To so liberalci, ki pravijo, da se v notranje reči Cerkve ne vtikajo! Ako Bizmark sliši, da je kdo učil otročiča križ delati, kdo vé, če ne bo na vse zadoje v nevarsti v ječo priti?!

Zahvala.

Vsim spoštovanim pogrebem, zlasti prečastitim p. n. gospodom duhovnom, se spodobno in iz serca zahvalim za blago sočutje in obilno vdeleženje pri pogrebu moje predrage sestre Marijane.

V Ljubljani 12. oktobra 1874.

Dr. A. Čebašek.

Dukerske spremembe.

V Goriški nadškofiji: G. Štep. Starman je postal vikar v Orehekcu. — G. Janez Kovačič je prestavljen iz Podberda v Bovec. — G. Jurij Kokelj, novoposv., pride v Podberdo. — G. Ljud. Vodopivec, vik. na Srednjem, gre začasno v pokoj. — G. Ferd. Tomažič postane vikar na Srednjem. — G. Tomaž Čerin, novoposv., pride v Ročinj.

V Lavantinski škofiji: Č. g. Jože Vraz str. pride za provizorija k Materi Božji v puščavo. — Prestavljeni so č. gg. kaplani: Jožef Jurčič k sv. Benediktu v Slov. goricah; Juri Rubin k sv. Emi; Jožef Kočeyar k sv. Frančišku, in Henrik Verk v Koprivnico. — Č. g. novomašnik Alojzij Haubenreich gre za kaplana k sv. Martinu pod Wurmbergom.

Dobrotni darovi.

Za Dolence s točo poškodovane: Iz Matenje vasi po gosp. Jan. Čadežu 2 gl. — Iz Ljubnega 2 gl. — G. Al. Jenko 5 gl.

Za verhniske pogorelce: G. A. Jenko 5 gl. — Iz Kriške fare pri Teržiču 5 gl. — Č. g. Anton J. 2 gl.

Za sv. Očeta: Iz Loke gosp. M-i 1 gld. st. den. v srebru. — Po g. kan. P. Urhu 1 gl. — Marija Loreto 2 gl. sr.

Za kranjske usmiljene sestre v Banjaloki: G. A. Jenko 2 gl.

Za misijon v Adrijanopolju: Gospod A. Jenko 2 gld.

Za Bosno: G. A. Jenko 1 gld.